

Mircea GHIȚULESCU

Cvartet în doi

Fundația „Saltimbanc“ –, ajutată de Centrul Cultural al Ungariei la București, Teatrul Maghiar din Cluj-Napoca, Teatrul Metropolis din București și, mai ales, de gazdele de la Teatrul Nottara – se joacă de-a sexul și, uneori, cu sexul, pe un text ciudat (**Cvartet**) de Heiner Müller, autor german celebru prin parafrazele la textele shakespeariene care i-au marcat viața și opera. *Anatomie. Titus. Căderea Romei* încă se mai joacă în regia sângeroasă (ca și textul lui Shakespeare) a lui Alexandru Darie la Teatrul Bulandra. De data aceasta, Müller îl lasă în pace pe Shakespeare și îl interpelează pe Choderlos de Laclos, părintele romanului francez (*Les Liaisons dangereuses/Legături primejdioase*), precursorul ipocrit al Marchizului de Sade, care scrie, ca și acesta, despre amorul total dar amenință cu remușcările, pe când de Sade promite numai delicii. Din romanul epistolar al lui Laclos, Heiner Müller păstrează doar două personaje: priapicul Valmont și nimfomana marchiză de Merteuil, al căror dialog (consistent ilustrat de regizorul spectacolului, Tompa Gábor) transformă o convorbire despre sex în dialog filosofic. Pentru că, încercați și dumneavoastră, orice discuție despre acest subiect, chiar dacă nu se transformă în filosofie pură, atinge probleme urgente de filosofie a vieții. Sau, cel puțin, acesta este nivelul la care trebuie menținut spectacolul pentru a nu cădea, cum se mai întâmplă, în vulgaritate, defect din ce în ce mai apreciat pe care textul lui Müller nu îl acuză nici o clipă. Micul spectacol (durează mai puțin de o oră și un sfert) debutează în forță cu o partidă de sex trăită cu intensitate de actrița Timea Buza (*marchiza de Merteuil*) de la Budapesta, un temperament puternic și un talent foarte inteligent. Elogiul penetrării este dublat de imnul infidelității pe care îl fredonează Demeter András (*Valmont*). O vreme, după vizionarea spectacolului, am crezut că nu voi înțelege niciodată de ce se numește *Cvartet* un spectacol în două personaje. Poate că Tompa Gábor redescoperă, alături de Heiner Müller, hermafroditismul original despre care vorbea Platon, pe care îl ignorăm astăzi, deși poate explica multe „păcate“. Pentru că în fiecare bărbat stă la pândă o femeie și din fiecare femeie țâșnește masculul când nu te aștepți. Idee pe care directorul de scenă o pune foarte bine în valoare, astfel că cei doi actori își schimbă sexul/costumul după nevoile dialogului. O bună parte din spectacol asistăm la recitalul în travesti al lui Demeter András care joacă, în parodie, mărirea și decăderea monumentului de fidelitate conjugală reprezentat de doamna de Trouvel. Sunt simulate toate pozițiile erotice sau cât mai multe dintre ele, sunt evocate cele trei intrări ale femeii, se folosesc măști, „sexe“ atașate, nu numai în locurile consacrate, ci și pe frunte, pentru că sexul, nu-i așa?, este coordonat de creier, acolo este sursa fanteziilor sexuale, scena se transformă, o vreme, într-un *sex shop*. Noroc că putem evada oricând din acest univers cu măști și obiecte sexuale creat de Carmencita Brojboiu.. Pe latura stângă așteaptă amenințător un sicriu ce ilustrează cam grosolan câteva propoziții superbe ale lui Heiner Müller, ca de exemplu aceasta (cităm din memorie): „*Când el se aruncă asupra mea, parcă se rostogolesc bulgării de pământ pe sicriu*“, spune marchiza de Merteuil. Temă străveche: *Eros* și *Thanatos*, dragoste și moarte, evenimentele aparent opuse, în fond indestructibile, menite să transforme viața în plăcere. Atâta doar că despre plăcerea morții nimeni nu poate depune mărturie.